

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – Свищов
Факултет „Стопанска отчетност“
Катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“

До
Председателя на научното жури
за оценяване на дисертационен труд,
за присъждане на образователна и научна
степен „доктор“ по докторска програма
„Счетоводна отчетност, контрол и анализ
на стопанската дейност“ (контрол)

РЕЦЕНЗИЯ

*за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висше образование 3 „Социални, правни и стопански науки“,
професионално направление 3.8 „Икономика“, докторска програма
„Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“
(контрол)*

От проф. д-р Георги Стефанов Иванов, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, факултет „Стопанска отчетност“, катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“, научна специалност 3.8 „Икономика“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ (контрол).

Основание за представяне на рецензията: участие в състав на научно жури за публична защита на дисертационен труд, съгласно Заповед № 468/04.06.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Автор на дисертационния труд: Гергана Божидарова Николова

Научен ръководител: доц. д-р Пепа Стойкова

Тема на дисертационния труд: „Усъвършенстване организацията на контрола върху ДДС измамите (на базата на категорията „липсващ търговец“)“.

1. Обща оценка на представените по конкурса материали

Дисертационният труд на тема „Усъвършенстване организацията на контрола върху ДДС измамите (на базата на категорията „липсващ търговец“)“ е в *достатъчен обем* за научно изследване. Общият обем е 203 стандартни страници изложение, структурирано в увод, три глави, заключение и приложения. Съдържа 54 фигури и 9 таблици. Приложеният списък с литература включва 170 заглавия на книги, статии, нормативни документи и интернет източници.

Дисертационният труд е *структуриран в съответствие с изискванията*, като е балансиран в структурно отношение. Докторантът използва методически инструментариум за анализ и оценка, който му позволява да обоснове взаимовръзките и зависимостите между отделните негови компоненти, а от там и да изследва проблемите при усъвършенстване организацията на контрола върху ДДС измамите. Приложеният от него инструментариум му дава възможност за последващо апробиране на резултатите от изследването.

Авторефератът на същата тема, в обем на 35 страници, компютърно набран текст. Той възпроизвежда структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертационния труд. В него е приложена *справка за основните приноси*, съдържащи се в дисертационния труд и *справка за публикациите* на докторанта.

Публикации, свързани с дисертационния труд, 9 на брой, са по темата на дисертацията и приемам, че те са *лично дело на докторанта*.

Считам, че представените материали *удовлетворяват целите на оценяването на кандидата и изискванията за формирането на заключително становище, относно присъждането на образователната и научна степен „доктор“*.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Обемът и структурата на представения дисертационен труд осигуряват авторът изчерпателно и с висока степен на завършеност да дискутира въпросите, обособени от темата. В изложението авторът е разгледал в дълбочина основните проблеми, които възникват при осъществяване на данъчен контрол върху ДДС измамите, както е разгледал и възможностите за установяване на приоритетните направления за усъвършенстване превенцията на ДДС измамите.

Обектът и предметът на изследването са формулирани правилно, което е позволило на автора да насочи своите търсения и да изследва точно конкретиката в съответната област.

Обоснована е и актуалността на темата, поради насочеността ѝ към обществено значима и проблематична област в сферата на данъчния контрол, при определяне възможностите за установяване на отклонения от задължението за данъка върху добавената стойност (ДДС), което е един от основните видове данъчни измами в съвременната икономика с изключително големи последици за бюджета на всяка страна, членка на ЕС.

Защитаваната теза и поставените задачи са в съответствие със заглавието и са коректно формулирани, което дава възможност за постигане на изследователската цел.

Съществува *логическа обоснованост на основните заключения* със съдържанието по отделните части на дисертационния труд, както и обвързване на съдържанието на фигурите, таблиците и схемите с изложението. Това е дало възможност на докторанта да постигне коректна обосновка на изведените от него изводи и заключения, както и да предложи конкретни решения за повишаване резултативността на данъчния контрол и противодействие на ДДС измамите.

В научната разработка се открояват *на три основни качествени страни*:

- *Първо* – на основата на теоретичен анализ, изследване на наши и чуждестранни автори и на нормативни документи идентифицирани измамните действия, свързани с ДДС, които са обект на данъчен контрол, от гледна точка на българското и европейското законодателство;
- *Второ* – на основата на извършения анализ са определени конкретните форми на данъчен контрол при ДДС измамите, участниците в тях и съществуващите проблеми при неговото осъществяване;
- *Трето* – на основата на анализ на проблемите в организационното състояние и ефективността от функционирането на данъчния контрол при ДДС измамите са предложени практически осъществими организационни подходи за данъчен контрол, които ефективно противодействат на механизма на ДДС измамата.

Това дава основание дисертационни труд да *бъде оценен като завършено изследване, с качества на научна разработка по посочената тематика и готовност за защита пред научно жури.*

3. Оценка на получените научни приноси и научно-приложни резултати в дисертационния труд

Становището ми е, че формулираната от докторанта тема, свързана с усъвършенстване организацията на контрола върху ДДС измамите е *дисертабилна* и *защитима*. Още повече това е проблем, който е *актуален* и от който зависи степента на общественото доверие в резултатите от работата на институциите.

Приемам позицията на автора за наличие на следните научни и научно приложни приноси и резултати в дисертационния труд, а именно:

- Посредством систематичен и критичен преглед на нормативната регулация в Република България са изследван и идентифицирани измамите, свързани с ДДС, като обект на данъчен контрол.
- Открити са особеностите на различните видове ДДС измами, като са определени характеристиките на участниците в тях. Това е постигнато въз основа на анализ на най-често прилаганите схеми на измамни действия. Идентификацията на вида измама и ролята на извършителите ѝ могат да подпомогнат данъчната администрация при осъществяване на контролните дейности по нейното третиране и ограничаване щетите за фиска.
- Изведени и систематизирани са проблемите в организацията на данъчния контрол при ДИЛТ, на основата на извършен статистически анализ на оценките, дадени от анкетираните служители от специализираното звено за борба с ДДС измамите на приходната администрация.
- Въз основа на определените и анализирани проблеми са предложени конкретни мерки за усъвършенстване организацията на данъчния контрол при ДИЛТ в следните насоки: вменяване на дознателски функции на органи по приходите; създаване на Централен координационен екип за оперативен обмен на информация и синхронизиране на действия между различни органи и институции с функционалност противодействия на ДДС измами; реструктуриране на Главна дирекция „Фискален контрол“; Публичност на база данни „Рисков масив“; Извършване на комуникационна стратегия с цел реализация на солидарната отговорност. Предложените подходи биха довели до подобряване на организацията на данъчния контрол и би

довело до по-ефективно противодействие на ДДС измамите, ощетяващи фиска.

4. Критични бележки, препоръки и въпроси

В структурно отношение, в изследователските методи и подходи на автора, в становищата и изводите му, не се откриват сериозни слабости и пропуски по отношение на цялостното постигане на целта, реализиране на изследователските задачи и защита на тезата.

Към докторанта може да се отправи следния **въпрос**: може ли той да сподели чужд опит, от други страни, членки на ЕС, за въведени подобни организационни мерки за противодействие на ДДС измамите и ефектите от тях?

5. Заключение

Направената количествена и качествена оценка на дисертационния труд на тема „Усъвършенстване организацията на контрола върху ДДС измамите (на базата на категорията „липсващ търговец“)“ ми дава основание да изразя *положително становище и да предложи на членовете на научното жури да подкрепят решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Гургана Николова, в професионално направление 3.8 „Икономика“, по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)“.*

гр. Свищов,
25.07.2019 г.

Рецензент:.....
(проф. д-р Георги Иванов)